

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ ΥΙΟΥ

Σήμερα, Κυριακή 12 Φεβ 2017 αναγνώσθηκε σε όλες τις εκκλησίες η παραβολή του «Ασώτου Υιού», μία από τις πιο συγκινητικές και πλέον διδακτική ιστορία του Ευαγγελίου.

Ο αγαπημένος μου φίλος Πατέρας Βασίλειος Σγούρης, πρώην στρατιώτης μου στο 512 ΤΠ και νυν ιερέας στον Ιερό Ναό Πέτρου και Παύλου (αλλά και στο χωριό Αγία Παρασκευή Λαρίσης), είχε πει στο κήρυγμά του πέρυσι 28 Φεβ 2016, πως και μόνη αυτή η παραβολή να είχε διασωθεί από μία υποθετική καταστροφή όλων των γραπτών και προφορικών πηγών της θρησκείας μας, αυτή θα μπορούσε να ξαναχτιστεί γύρω από την σπουδαία αυτή παραβολή. Λαμβάνοντας αφορμή από την Ευαγγελική αυτή περικοπή, δράττομαι της ευκαιρίας να μοιραστώ μαζί σας τις ακόλουθες σκέψεις που συνειρμικά μου ήλθαν στο μυαλό, ακούγοντάς την αναγνωσμένη από τον Ιερέα στο πρωτότυπο στη σωστή Ελληνική γλώσσα, τη μόνη που μπορεί να αποδώσει επαρκώς τέτοιας εμβέλειας νοήματα.¹

Ο νεότερος υιός λοιπόν, ζητώντας από τον πατέρα του το μέρος της περιουσίας που δικαιοματικά του ανήκε, θέλησε να κάνει ακόμη ένα βήμα προς την ελευθερία. Θέλησε να σπάσει τους δεσμούς του με τον πατέρα και την οικογένεια και να καταστήσει (όπως νόμιζε) τον εαυτό του απολύτως ελεύθερο.

Εδώ θα πρέπει να «ανοίξουμε» μία παρένθεση στο λόγο και να αναλύσουμε για λίγο τον βαθμό της ελευθερίας που είχε ο νεότερος (αλλά και ο πρεσβύτερος) υιός στο πλαίσιο της οικογένειας. Η σχέση αυτή, παρ' ότι αυτό δεν είναι με την πρώτη ματιά ορατό, ήταν μία σχέση με υψηλό βαθμό ελευθερίας, διότι εκείνος μπορούσε να «κινείται» ελεύθερος μέσα στην οικογένεια, του ανήκε μέρος της περιουσίας και μπορούσε να απολαμβάνει ίσα προνόμια με τα άλλα μέλη της. Από την άλλη είχε και κάποιες υποχρεώσεις, όπως να προσφέρει με την εργασία του και με τη φυσική του παρουσία όσα και τα άλλα μέλη προσέφεραν. Αυτό όμως που έκανε τη διαφορά ως προς το μέγεθος της ελευθερίας ήταν η δυνατότητα να μπορεί να επιλέξει αυτό που τελικά επέλεξε, την έξοδο του από την οικογένεια, την φυγή με το δικό του μερίδιο της περιουσίας. Αυτή η δυνατότητα δηλώνει τον μέγιστο βαθμό ελευθερίας που επέτρεπε ο πατέρας «αρχηγός» στα υπόλοιπα μέλη.

Με την πράξη του αυτή ο νεότερος υιός ουσιαστικά δεν κατέστη περισσότερο ελεύθερος. Ίσως για περιορισμένο χρόνο να ένιωσε ότι αυξήθηκε ο βαθμός ελευθερίας του, αυτό όμως, εκτός του ότι ήταν εντελώς παροδικό, στην ουσία ήταν πλασματικό και ψεύτικο. (γιατί ποια η ελευθερία του να αναλώνεσαι σε πάθη, όπως η πορνεία και η χαρτοπαιξία, που μάλλον υποδούλωση παρά ελευθερία δηλώνουν)

Η έννοια της απολύτου ελευθερίας, κατά την προσωπική μου άποψη, περισσότερο ουτοπική είναι παρά έχει σχέση με την πραγματικότητα. Αυτή μου την άποψη θα προσπαθήσω να στηρίξω παρακάτω με επιχειρηματολογία και παραδείγματα από όλη την κλίμακα της Δημιουργίας.

---

¹ Για την ακρίβεια τα όσα γράφονται παρακάτω τα έγραφα στις 8 Φεβ 2015, μετά το άκουσμα της παραβολής στον Ιερό Ναό Πέτρου και Παύλου στη Λάρισα..

Ξεκινώντας από τον μικρόκοσμο και τα μικρότερα σωματίδια που τον αποτελούν (κουάρκς, μποζόνια, ηλεκτρόνια κ.α), αυτά διόλου ελεύθερα δεν είναι αφού οι ισχυρά πυρηνική και ασθενής πυρηνική δυνάμεις φροντίζουν να περιορίζουν την ελευθερία τους σε χώρους διαστάσεων ελαχίστων Άνγκστρομ² (Å). Βέβαια σε ειδικές συνθήκες υψηλών πιέσεων, τις οποίες η βαρυτική κατάρρευση των Αστέρων δημιουργεί³, καταλήγουμε στην κατάργηση των δυνάμεων αυτών (ισχυρά και ασθενή πυρηνική) με αποτέλεσμα τη δημιουργία νεφών των λεγομένων «ελευθέρων ηλεκτρονίων» και «ελευθέρων νετρονίων». Ακόμη όμως και αυτά τα σωματίδια μόνο κατ' ονομασία ελεύθερα είναι, αφού «άγονται» από πεδία απείρως ισχυρότερα. Σε κάθε περίπτωση με κανέναν τρόπο δεν αισθάνεσαι την έννοια της ελευθερίας στον μικρόκοσμο.

Θα περάσουμε στον μακρόκοσμο τώρα και ειδικότερα στον περιορισμένο σε μέγεθος διαστάσεων πλανήτη μας, τον πλανήτη Γη, όπου η έννοια της ελευθερίας είναι πολύ «δημοφιλής». Πόσα τραγούδια δεν έχουν γραφεί για την περιβόητη ελευθερία των πουλιών τα οποία πετούν αφηφώντας την βαρύτητα, ή για τα άγρια ζώα στη ζούγκλα που (εκ πρώτης όψεως) δεν ακολουθούν κανέναν κανόνα. Τέλος πόσοι μεγάλοι ή μικροί ποιητές δεν έχουν υμνήσει την αφοσίωση στα ελεύθερα ιδεώδη ανθρώπων που πέρασαν από τον πλανήτη μας. Εδώ ίσως θα χρειαζόταν μεγαλύτερη ανάλυση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα πράγματα είναι περισσότερο ευοίωνα ως προς την έννοια της ελευθερίας. Αντίθετα, στον μικρό μας πλανήτη, η έννοια της ελευθερίας όλο και περισσότερο προς τη σχετικότητα και τον περιορισμό της συγκλίνει, παρά προς το μέγιστο και το απόλυτο. Έτσι τα πουλιά, που σχετικά με τον άνθρωπο έχουν κάποια σχετική ελευθερία από το πεδίο βαρύτητας της Γης, (σ' αυτού του είδους την ελευθερία αναφερόμαστε) κι αυτά έχουν περιορισμό στο πέταγμά τους μέχρι ένα συγκεκριμένο ύψος μέσα στη βιόσφαιρα που αποτελεί το κατώτατο τμήμα της ατμόσφαιρας. Άρα περισσότερο μύθος παρά πραγματικότητα είναι η απόλυτη ελευθερία των πουλιών. Αν δε, λάβουμε υπ' όψιν τους κινδύνους που διατρέχουν (ιδιαίτερα τις τελευταίες εκατονταετίες με την εμφάνιση των πυροβόλων όπλων) από τους κυνηγούς, θεωρώ ότι, αν ο καθένας μας το σκεφτόταν λίγο πιο ώριμα, κανείς δε θα διάλεγε να ήταν πουλί! Ούτε και τα ζώα στην «ελεύθερη» ζούγκλα είναι και τόσο ικανοποιημένα από την ελευθερία που τους παρέχεται, μιας και κανείς δεν απαγορεύει στο μεγαλύτερο και ισχυρότερο ζώο να κυνηγάει και να τρώει το ασθενέστερο και μικρότερο και όλα αυτά μέσα στο πλαίσιο της ελευθερίας. Το ίδιο ισχύει και στη θάλασσα για τα ψάρια.

Λίγο καλύτερα είναι τα πράγματα στον πλανήτη μας για τον άνθρωπο, το τελειότερο ον της Δημιουργίας. Ο άνθρωπος θεωρείται ως το ον με τον μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας στη Γη και αυτό όχι χάριν των μυϊκών του προσόντων, αλλά λόγω της νόησης που διαθέτει. Έτσι ο άνθρωπος κατάφερε

---

² Άνγκστρομ είναι μονάδα μήκους ίση με το ένα δεκάκις χιλιοστό του μικρόν ή με άλλα λόγια το ένα δέκατο του νανόμετρον, δηλαδή $1 \text{ \AA} = 0,1 \text{ nm} = 10^{-10} \text{ m}$, το δε σύμβολο είναι το αρχικό γράμμα του ονόματος του Σουηδού φυσικού Αντρέα Άνγκστρομ (1814-1874).

³ Όταν οι Αστέρες εξαντλήσουν τα καύσιμά τους και η βαρυτική δύναμη επικρατήσει, αυτή θα συμπιέσει τη μάζα τους έως το σημείο στο οποίο η πίεση θα είναι τόσο ισχυρή ώστε υπερνικά τις δυνάμεις που συγκρατούν τα ηλεκτρόνια στο άτομο (ή το νετρόνια στον πυρήνα), ώστε τα σωματίδια αυτά να καθίστανται ελεύθερα, υπό την έννοια ότι έχουν διαφύγει από το άτομο (ή τον πυρήνα αντίστοιχα).

να υπερνικήσει την βαρύτητα του πλανήτη που τον φιλοξενεί με όπλο το μυαλό του, κατάφερε να φθάσει (με την παρατήρηση, όχι με φυσική παρουσία) στις εσχατιές του Σύμπαντος με το ίδιο όπλο. Από την άλλη όμως, στο όνομα της ελευθερίας του, ο άνθρωπος έχει διακηρύξει πολλάκις τις απόψεις του, ενώ χιλιάδες είναι οι νόμοι στα κράτη που «κόπτονται» για την ελευθερία του. Το τραγικό γι' αυτόν είναι ότι όλα αυτά αντί να αυξήσουν αντιθέτως ελάττωσαν τον βαθμό ελευθερίας του, περιορίζοντας ταυτόχρονα και την ίδια την έννοια της λέξεως. Το αποτέλεσμα είναι ότι ο άνθρωπος θεωρητικά μπορεί να εμφανίζεται περισσότερο ελεύθερος, ιδιαίτερα με τις κατακτήσεις ως προς τον τομέα αυτόν μέσα στον 19^ο και 20^ο αιώνα, στην ουσία έχει απεμπολήσει πολλούς βαθμούς ελευθερίας ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες.

Τέλος θα πρέπει να τονισθεί ότι όλα τα παραπάνω που έχουμε πει για την ελευθερία του ανθρώπου υπόκεινται στην αμφισβήτηση που θέτει ο φυσικός νόμος περί θανάτου. Ο θάνατος λοιπόν είναι η μεγαλύτερη απόδειξη έλλειψης ελευθερίας. Ποια λοιπόν η ελευθερία ενός όντος ή δημιουργήματος γενικά, όταν αυτό είναι καταδικασμένο να πεθάνει; Πόσο ελεύθερος μπορεί να αισθάνεται, αλλά και να είναι στην πραγματικότητα ο άνθρωπος, όταν δεν γνωρίζει καν πότε, αλλά αντίθετα γνωρίζει ότι το μόνο απολύτως βέβαιο γεγονός στη ζωή του (αλλά και στο ίδιο το Σύμπαν) είναι ο θάνατός του; Απαισιόδοξα λοιπόν τα μηνύματα για το ζήτημα της ελευθερίας, όσον αφορά τον μακρόκοσμο στα όρια του πλανήτη μας.⁴ Θα επιστρέψουμε όμως στον άνθρωπο, αφού τελειώσουμε την αναφορά στο τελευταίο μέρος της δημιουργίας, που αφήσαμε χωρίς ανάλυση και που αυτό είναι ο μακρόκοσμος έξω από τα όρια του μικρού μας πλανήτη.

Θα μπορούσε να σκεφθεί κάποιος ότι, λόγω του τεραστίου ασύγκριτα μεγέθους του, ίσως να είναι αυτός που υπερνικά τους νόμους που δεσμεύουν την ελευθερία.

Όταν μιλάμε για το συγκεκριμένο τμήμα του μακρόκοσμου αναφερόμαστε σε αστέρες, γαλαξίες, νεφελώματα και σμήνη γαλαξιών καθώς και το ίδιο το Σύμπαν, τα οποία θα πίστευε κανείς ότι λόγω μεγέθους υπερνικούν κάθε δύναμη που θα μπορούσε να τους στερήσει ή έστω να ελαττώσει τον βαθμό ελευθερίας τους. Δυστυχώς όμως και σ' αυτές τις τάξεις μεγεθών δεν θα βρει κανείς την απόλυτη ελευθερία, αντίθετα απόλυτη δέσμευση, τήρηση κανόνων και υπακοή στο νόμο της βαρύτητας (τη Γενική Θεωρία της Σχετικότητας, ή όποια άλλη θεωρία επικρατήσει στο μέλλον για τη βαρύτητα). Πράγματι ούτε στο Ηλιακό μας Σύστημα οι πλανήτες είναι ελεύθεροι να διαγράφουν όποια τροχιά θέλουν, ούτε ο Ήλιος μας, αλλά και οι λοιποί αστέρες μπορούν να επιλέγουν τις δικές τους μοναδικές τροχιές. Όλοι τους είναι αναγκασμένοι να υπακούουν σ' εκείνα που καθορίζουν οι προαναφερθέντες νόμοι. Ακόμη και οι ισχυροί, υπερμεγέθεις γαλαξίες, που εσωκλείουν εκατοντάδες δισεκατομμυρίων αστέρες, ακόμη και αυτοί στους ίδιους νόμους υπακούουν και κατ' επέκτασιν από αυτόν δεσμεύονται ως προς την ελευθερία των κινήσεών τους. Και όλα αυτά μόνο όσα αφορούν τις κινήσεις των αντικειμένων (αστέρων, γαλαξιών, νεφελωμάτων κλπ που

---

⁴ Την απαισιοδοξία αυτή ήλθε να άρει ο Ιησούς Χριστός, με τη Γέννηση, τον Βίο, τη σταυρική Του θυσία, αλλά κυρίως με την Ανάστασή Του.

αναφέρθηκαν πιο πάνω). Δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι ακόμη και αυτά τα γιγαντιαία αντικείμενα υπόκεινται στη φθορά του θανάτου. Το μόνο διαφορετικό είναι ότι η διάρκεια ζωής τους είναι πολύ μεγαλύτερη, αλλά τίποτε δεν αλλάζει ως προς την ακροτελεύτια παράγραφο που αναγράφει το τέλος τους, την κατάρρευση, τον θάνατο. Ίσως φαίνεται παράξενο σε όσους δεν έχουν γνώσεις αστρονομίας, αλλά ναι, ο Ήλιος και οι άλλοι αστέρες του Γαλαξία έχουν κι αυτοί «ημερομηνία λήξεως»! Έτσι η διάρκεια ζωής του Ήλιου είναι 10 δισεκατομμύρια έτη (έχει ήδη ξοδέψει τα πρώτα 4,5 δισεκατομμύρια), ενώ υπάρχουν αστέρες (οι κατά πολύ μεγαλύτεροι από τον Ήλιο) που ζουν μερικά μόνο εκατομμύρια χρόνια. Ο θάνατος των αστέρων είναι βίαιος και οδυνηρός. Τα εκτυφλωτικά αυτά αντικείμενα μεταπίπτουν από το βασίλειό τους και το άπλετο φως και τις φοβερά υψηλές θερμοκρασίες των εκατομμυρίων βαθμών, στη φτώχεια και το παγωμένο σκοτάδι. Και οι γαλαξίες θα ακολουθήσουν τον ίδιο δρόμο αφού γαλαξίας με νεκρούς αστέρες είναι νεκρός γαλαξίας.

Και το ίδιο το Σύμπαν δε θα ξεφύγει από τον θάνατο, σύμφωνα με τους επιστήμονες.⁵ Έτσι σύμφωνα με τα κοσμολογικά πρότυπα, αν επιβεβαιωθεί ότι η ποσότητα της συνολικής μάζας του Σύμπαντος είναι μεγαλύτερη από μία κρίσιμη ποσότητα, τότε θα σταματήσει να διαστέλλεται και από κάποιο σημείο και έπειτα θα αρχίσει να συρρικνώνεται υπό την επίδραση της βαρύτητας για να καταλήξει σ' έναν απίστευτα βίαιο θάνατο που οι κοσμολόγοι ονομάζουν Big Crunch. Αντίθετα αν η συνολική μάζα δεν υπερβαίνει την κρίσιμη εκείνη ποσότητα θα συνεχίσει να διαστέλλεται με επιταχυνόμενο ρυθμό και θα καταλήξει σε έναν επίσης βίαιο διαμελισμό στα εξ' ων συνετέθη, δηλαδή στο θάνατο.

Τελικά λοιπόν ποια από όλες τις μορφές ελευθερίας ήθελε να κατακτήσει ο Άσωτος Υιός; Υπάρχει άραγε νόημα στην έννοια ΑΠΟΛΥΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ; Απ' όσα παραπάνω αναφέρθηκαν είδαμε ότι σε όλη την κλίμακα της Δημιουργίας δεν υφίσταται η έννοια αυτού του όρου.

Ο Άσωτος Υιός ήταν ήδη ελεύθερος (υπό τη σχετική πάντα έννοια, αφού όπως είδαμε, πουθενά στο Σύμπαν δεν υπάρχει απόλυτη ελευθερία), αναζητούσε όμως το κάτι παραπάνω, αυτό το κάτι που ήθελαν και οι Πρωτόπλαστοι της Παλαιάς Διαθήκης. Αυτό που θεωρητικά μόνον υπάρχει, αλλά που ποτέ κανείς δεν είδε στην πραγματικότητα.

Ο Άσωτος Υιός από ελεύθερος κατέστησε εαυτόν δούλο στη μάταιη αναζήτηση της απολύτου ελευθερίας, περισσότερο δούλο και απ' αυτούς που είχε στη δούλεψή του ο πατέρας του. Μετανοώντας επέστρεψε πίσω και ζήτησε από τον πατέρα του να του δώσει τη δυνατότητα να ζήσει ως ένας από τους δούλους του, έστω και λιγότερο ελεύθερος απ' ότι ήταν πριν φύγει από κοντά του.⁶ Και ο πατέρας όχι μόνο του έκανε δεκτή τη συγγνώμη, αλλά τον επανέφερε στην οικογένεια υπό την αρχική του ιδιότητα, ως ίσος προς ίσον με τον αδελφό του.

Αυτή είναι η απόλυτη ελευθερία που αλλού την αναζητά ο άνθρωπος. Είναι η δυνατότητα που έδωσε ο Θεός στο τελειότερο δημιούργημά του (τελειότερο

---

⁵ Η επιστήμη που ασχολείται με το Σύμπαν ονομάζεται Κοσμολογία

⁶ «...πάτερ, ήμαρτον εις τον ουρανόν και ενώπιόν σου, ουκέτι εμί άξιος κληθήναι υιός σου, ποιήσόν με ως έναν των μισθίων σου» (Κατά Λουκάν 15. 19-20)

ακόμη κι από τους γιγαντιαίους γαλαξίες, και τα νεφελώματα και τους αστέρες). Η δυνατότητα που έδωσε στον άνθρωπο να επιλέγει τον δρόμο του. Και δεν περιορίστηκε μόνο στη δυνατότητα επιλογής της πορείας. Η μεγίστη και απόλυτη ελευθερία δόθηκε στον άνθρωπο με την έλευση στον μικρό μας πλανήτη του Ιησού Χριστού.⁷ Ο Υιός του Θεού έφερε με την έλευσή του στη Γη τη δυνατότητα της μετάνοιας, της συγχωρήσεως και της τελικής επιστροφής, όμοιας με την επιστροφή του Ασώτου Υιού.

Υ.Γ: Θα ήθελα να αναφερθώ σε υστερόγραφο, στη στάση του πρεσβύτερου υιού, όχι γιατί τα διδάγματα που εξάγονται απ' αυτήν είναι υποδεέστρα, αλλά για να μην παρεκκλίνω από τις σκέψεις μου περί ελευθερίας που συνειρμικά, όπως στην αρχή είπα, ήλθαν στο μυαλό μου με το άκουσμα της Ευαγγελικής περικοπής. Η στάση λοιπόν του πρεσβύτερου υιού μας χαρακτηρίζει ως προς το μεγαλύτερο ποσοστό σαν ανθρώπους. Η ζήλια, η κακεντρέχεια, ο φθόνος, είναι συναισθήματα που όλοι μας βιώνουμε καθημερινά ως θήτες και ως θύματα. Μας είναι δύσκολο να συγχωρήσουμε, παρότι ζητούμε να μας συγχωρήσουν. Καταδικάζουμε με ευκολία τον άλλον, αλλά ζητούμε από τους άλλους να είναι επιεικείς με μας για τις ίδιες πράξεις. Δεν χαιρόμαστε εύκολα με τη χαρά του άλλου, αλλά αντίθετα φθονούμε τον διπλανό μας για το παραμικρό. Ο πατέρας της παραβολής όμως μας δίδει μαθήματα μεγαλοψυχίας και διδάσκει πώς πρέπει να είναι η αγάπη προς τον αδελφό μέσα σε μία μόνο φράση, η οποία διατυπωμένη στην αρχαία ελληνική αναδεικνύει τη δύναμη της γλώσσας μας να εκφράσει νοήματα τέτοιου μεγέθους σε λίγες μόνο αράδες: *«...ευφρανθήναι δε και χαρήναι έδει, ότι ο αδελφός σου ούτος νεκρός ήν και ανέζησε, και απολωλώς ήν και ευρέθη.»* (Κατά Λουκάν 15.32)

Ιωάννης Χρ. Αγαπάκης

---

⁷ Μάλιστα μαζί με τη σωτηρία που έφερε στον άνθρωπο ελευθερώνοντάς τον από τα δεσμά του θανάτου, του έφερε την ελπίδα, το φως που είχαν εκλείψει απ' αυτόν, όπως και από τον Ασωτο Υιό που ζούσε στο σκοτάδι και την εξαθλίωση της υποδούλωσης στο οποίο τον οδήγησε η ματαιοδοξία του για περισσότερη ελευθερία και τα πάθη στα οποία κατέπεσε θεωρώντας ότι αυτά αποτελούν την έκφρασή της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1] ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Ευαγγελιστή Λουκά: «Η Παραβολή του Ασώτου Υιού»
- [2] Ι.Χ. Σειραδάκη – Χ. Βάρβογλη: «Εισαγωγή στη Σύγχρονη Αστρονομία»
- [3] Σταύρου Αυγολούπη: «Αρχή και Τέλος (Η ιστορία του Σύμπαντος)»
- [4] el.wikipedia.org: «Μονάδες Μετρήσεως Μήκους», «Angstrom»